

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstva v poduk.

Izbija vsak četrtak in volja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Krauhensemär). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez poselne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Vremena bodo Kranjcem (Slovincem) se zjasnile!

(Frauc Prešeren.)

Da Slovenci ne moremo lahko do potrebnih narodnih pravic prodreti, čeravno so nam uže od samega cesarja v § 19. postave od 24. decembra 1867 zagotovljene, temu kriva je naša razcepljenost. Razmetani smo po Ogorskem, Štajerskem, Koroškem, Kranjskem, Goriškem, Istriji, Primorji in Italijanskem. Skoro povsod nas je tukaj le peščica. Vedno smo v manjšini. Le na Kranjskem smo tako gosto sejani, da smo po številu prvi v deželi. Kranjska šteje 447.000 Slovencev zraven 26.000 Nemcev.

Po številu toraj in po davkih bili so Slovenci tam prvi, ne pa tako v deželnem zboru in deželnej upravi. Tukaj so imeli Nemci prvo besedo podpirovani od grdobnih nemškutarjev, ki so pod vodstvom renegata odpadnika Dežmana pljuvali v lastno skledo, ter s pomočjo nemško-liberalne vlade knez Auerspergove Slovence k tlam držali.

Pri zadnjih volitvah l. 1878 so zmagali pa kako? Z najhujšo silo, z največjim beganjem in pritiskom na Slovence. In ker tudi to ni hotelo pomagati, poslužili so se najnesramnejše goljuhnje. Potrebovali so namreč k zmagi še dveh poslancev, katera voli trgovska in obrtnijska zbornica v Ljubljani. Ko so pa zapazili, da utegnejo tudi tukaj Slovenci prodreti, ponaredili so v treh dneh in treh nočeh 2000 krivih volilnih listkov, prave pa uničili. Tako so zmagali, tako je se umogočilo, da je 26.000 Nemcev jerovalo 447.000 Slovincem 6 let.

Sedaj je temu konec storjen. Minister knez Auersperg je Slovanom pravičnemu grofu Taaffeju moral umakniti se. V Ljubljano je prišel goriški Slovenec g. Winkler za deželnega predsednika, ki je uradnikom prepovedal volitve motiti.

No, in uže to je Nemce liberalce in nemškutarje odpadnike tako potrla, da si na kme-

tih nikder pa tudi v mestih in trgih ne, še niti v Ljubljani ne upajo iti volit. Konservativni in pametni Nemci pa so v Kočevji s Slovenci se lepo porazumeli, da ne dela nobeden drugemu krivice, ampak še pomaga k zmagi pravice.

Tako so se začele 9. junija volitve. Izvoljeni so bili v kmetskih skupinah sami Slovenci, sami slovenski narodnjaki, skušeni domljubi: 1. dr. vitez Bleiweis-Trsteniški (sin slavnega Bleiweisa, očeta Slovencev), 2. Luka Robič, prejšnji poslanec, 3. Janko Kersnik, notar, 4. Karol Klun, duhoven in državni poslanec, 5. Blaž Mohar, kmet in župan, 6. dr. Poklukar, advokat in prejšnji poslanec, 7. dr. Vošnjak in 8. dr. Zarnik, prejšnja poslanca, 9. M. Lavrenčič, prejšnji poslanec, 10. V. Pfeifer, državni poslanec, 11. Luka Svetec, prejšnji poslanec, 12. dr. Jurij Šterbenec župnik, 13. dr. Papež, advokat, 14. J. Rudež, grajščak in 15. Primož Pakiž, prejšnja poslanca, 16. Eduard Dev, okrajni sodnik.

Na Kranjskem so Slovenci uže v mesta prodrli, postali so meščanje. Zato so v torek 14. junija tudi v mestih Slovenci zmagali: 1. Graselli in 2. dr. Mošej v Ljubljani, enoglasno, 3. vitez plem. Schneid v Idriji, enoglasno, 4. grajščak Detelja v Kranji, enoglasno, 5. dr. Samec v Kamniku z 111 proti 109 glasom grofa Thurna, 6. Šuklje s 206 proti 90 prošta Urha v Rudolfovem in 7. dr. Dolenc v Postojni s 78 proti Deju s 48 glasi, 8. poslanec mestni g. Braune je vsled porazumljenja z Nemci izvoljen v Kočevji enoglasno. V trgovski zbornici sta izvoljena Slovence Kušar in Murnik.

Veliki posestniki volijo 10 poslancev pa sedaj ne morejo ničesar Slovincem škodovati, če tudi nemškutarje izvolijo, kar pa še ni gotovo. Mogoče je, da tudi tukaj zmagajo Slovenci.

Vsakako pa so kranjski Slovenci otresli nemškutarski jarem in ko cesar 12. julija pridejo v Ljubljano, pozdravljal jih bode v imenu

Kranjske dežele slovenski deželni glavar, slovenski deželni zbor.

Štajerski Slovenci se veselimo in radujemo tega ter pristrčno čestitamo njihovej vstrajnej delavnosti, močnej vstrajnosti in sijajnej zmagi! Živel! kranjski Slovenci. Živel! novi poslanci. Slava slovenskim volilcem!

Desterniški.

Deželni zbor štajerski pa Slovenci.

L. V Gradci nekdanj Slovencem niso bili tako neprijazni, kakor sedaj. Ozirali so se tudi na Slovence. Tako so že pred 300 leti tedajšnji deželski stanovniki veliko denarja dovolili za tisk slovenske (červno lutrske) biblije ali sv. pisma Jurij Dalmatinovega; L. 1810 so pa odločili 420 fl. plače profesorju slovenščine na visoki šoli v Gradci; nemški jezuit Purgstall je l. 1750 sporočil 40.000 fl., da se osnuje v Mariboru slovenska gimnazija; nadvojvoda Jovan, čegar žena, sedanja grofica Meranova, je po očetu Plohelnu od sv. Lovrenca v Slov. gor. vendarle Slovenka, je v Pekrah nad Mariborom po nemških vinogradarjih od Rheina napraviti dal vinograde pa jim ukazal slovenski naučiti se, ako hočejo tam v njegovej službi ostati. Sploh mnogo Nemcev je bilo Slovincem na Štajerskem, zlasti v Gradci, precej prijaznih in so podpirali našo narodno napredovanje na podlagi mile naše slovenske govornice.

Sedaj je drugače, sedaj so le konservativni Nemci pod vodstvom knezov Liechtensteinov nam prijazni, a sedaj merodajni nemški liberalci so naši najhujši nasprotniki. Krofasti njihov glavač in poslanci Graški kar hrepeni, da nas Slovence hitrej ko mogoče zatre in ponemči tujan doli do hrvatske meje.

No, in liberalci nemški gospodujejo v deželi 20 let, ves čas, odkar poslance volimo. Ugnezdili so se v deželnem zboru, utaborili v okrajnih zastopih, kmeta držijo v kleščah svojih hranilnic ali sparkas, katerim je dolžen.

Oni držijo deželno mošnjo v rokah in vse šolstvo je v njihovej oblasti. Napravili so si volilni red za volitve v deželni zbor, da kmetje sploh in kmetje slovenski posebič ostanejo vselej v manjšini, dokler ne zmagajo v velikem posestvu konservativci.

Červno kmetje največ deželnih doklad plačujejo, imajo vendar le 23 poslancev, slovenski samo 8, mesta, trgi in trgovske zbornice pa vkup 25, a veliki posestniki 12. Vrh tega še v nemško-liberalnih očeh slovenski kmet veliko menje velja pri volitvah, kakor nemški, kajti 22.000 gornje-štajerskim kmetom je dovoljen 1 poslanec, med tem ko je v ptujsko-rogačkem volilnem okraju 55.000 kmetskih ljudi, ki smejo tudi 1 poslanca izvoliti. Pri davkih je pa ravno na opak!

V 20 letih so gruntni posestniki, zvečnoma se vé sami kmetje, vplačali 24.628.558 fl. 60 kr. deželne doklade (Landesumlagen) torej spodnje-štajerski kmetje več kakor 8 milijonov goldinarjev!

No, in kaj je slovenski kmet za to dobil? Kot Slovenec nič. Še tistega „gospodarskega berila“ ali „Landwirthschaftliches Lesebuch“, o kojem so nekaj časa govorili, niso na svetlo spravili. Nemškemu kmetu hodi več potovalnih učiteljev umnega gospodarstva učiti za dobro plačo, Slovincem niso niti jednega poslali, ki bi mogel slovenski govoriti, t. j. kaj koristiti. Veliko postav deželskih so že izdelali, a nobene niso na slovensko prestavili, da bi slovenski človek tudi v svojem jeziku zvedel, kako so mu nemški liberalci naložili n. pr. kebre klati, gosenice moriti, v okrajne zastope voliti, kedaj sme zajec streljati, vinarja napoditi, hlapca sprejeti, kaj se je sklenolo zastran ubožcev, potepuhov, kaznovancev, cest, sol, itd. Sploh deželske postave še sedaj niso Slovincem v slovenskem jeziku pristopne in umevne.

Od toplie v Doberni so gospodje v Gradci v deželno blagajnico dobili vplačanih 211.918 fl. čistega dohodka, t. j. po odbitih stroških, od Slatine pa 1.056.137 fl. Vendar se pa nemški liberalci vselej kislo držijo, kedar se za slovenski Štajer kaj zahteva. In še uže kaj dovolijo, tako je povsod vse ogreneto z nesrečno nemškutarijo.

Ni dano slovenskemu otroku, kakor nemškemu se v materinščini izobrazovati. Slovenski otrok se mora poprej nemški učiti ali vsega ob enem v nerazumljivi nemščini in tako več prestati, kakor nemški ali za njim zaostajati. Liberalni deželni zbor v Gradci pa Slovincem ni dal slovenske gimnazije v Ptuj, ne slovenske sadje- in vinorejske šole v Mariboru, ampak vse nemško.

Pametno in pravično bilo bi le, da bi se učili predmeti slovenski, da bi jih naša deca leži umela, a zraven učil nemški jezik, da bi znali tudi nemški, kedar šolo zapustijo.

Tako bilo bi pametno. Toda ker bi to Slovincem koristilo, zato nemški liberalci rajše delajo nespametno. In temu ne bode prej konec, dokler jih konservativci in narodnjaki ne potisnejo v manjšino, kakor se je zgodilo v državnem zboru.

Gospodarske stvari.

Poverjeniki „Cesarjevič Rudolf-ovega sadjejskega društva za Spodnji Štajer“

Da bi društvo moglo uspešnejše in obširnejše svoje delovanje v narod ukreniti, da bi svoj blagi namen, povzdigo sadjereje, po vseh vseh krajinah južnega Štajerja tem sigurneje